

Yhteyshenkilö
 Soile Turkulainen
 Matkapuhelin
 040 5724001
 Sähköposti
 soile.turkulainen@afry.com
 Pvm.
 20/11/2023
 Projektiviite
 101023148-001

Asiakas
 Turun kaupunki
 Kaavoitus

Skanssin kolmion lepakkoselvitys 2023

1 Johdanto

Turun kaupungilla on vireillä asemakaava ja asemakaavamuutos Koivulan ja Skanssin kaupunginosissa sijaitsevalle Skanssin kolmion alueelle. Kaavahanketta varten tehtiin kesällä 2023 lepakkoselvitys, joka painottui alueen rakennusten tutkimiseen ja niissä mahdollisesti sijaitsevien lepakoiden päiväpiilojen kartoittamiseen. Selvityksen teki AFRY Finland Oy:n alikonsulttina lepakoihin erikoistunut biologi FM Ville Vasko.

Skanssin kolmion alueelle on tehty aiemmin vuonna 2019 luontoselvitys, johon sisältyi lepakkoselvitys (Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy 2019). Lepakoita havainnoitiin silloin detektorilla kolmena yönä kesän aikana, ja havaintoja tehtiin pohjanlepakoista ja (iso)viiksisiipoista. Alueen arvioitiin kuuluvan Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen laatiman arvoluokituksen luokkaan II: lepakoille tärkeä ruokailualue.

Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit ovat EU:n luontodirektiivin IV(a) liitteen lajeja, joiden lisääntymis- tai levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain (78 §) nojalla.

2 Selvitysalue

Skanssin kolmion alue on Skanssin kauppakeskuksen länsipuolella sijaitseva Skanssinkadun, Skarppakullantien ja Sorakadun rajaama noin 5,5 hehtaarin kokoinen alue (kuva 1). Se on pääosin metsää. Eteläosassa sijaitsevat käytössä olevat toimistorakennus ja asuinrakennus. Kesän 2023 lepakkoselvityksen selvityskohteena oli erityisesti asuinrakennuksen pihapiiri (kuva 2).

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti (musta aluerajaus). Kartta: Turun kaupunki 2023.

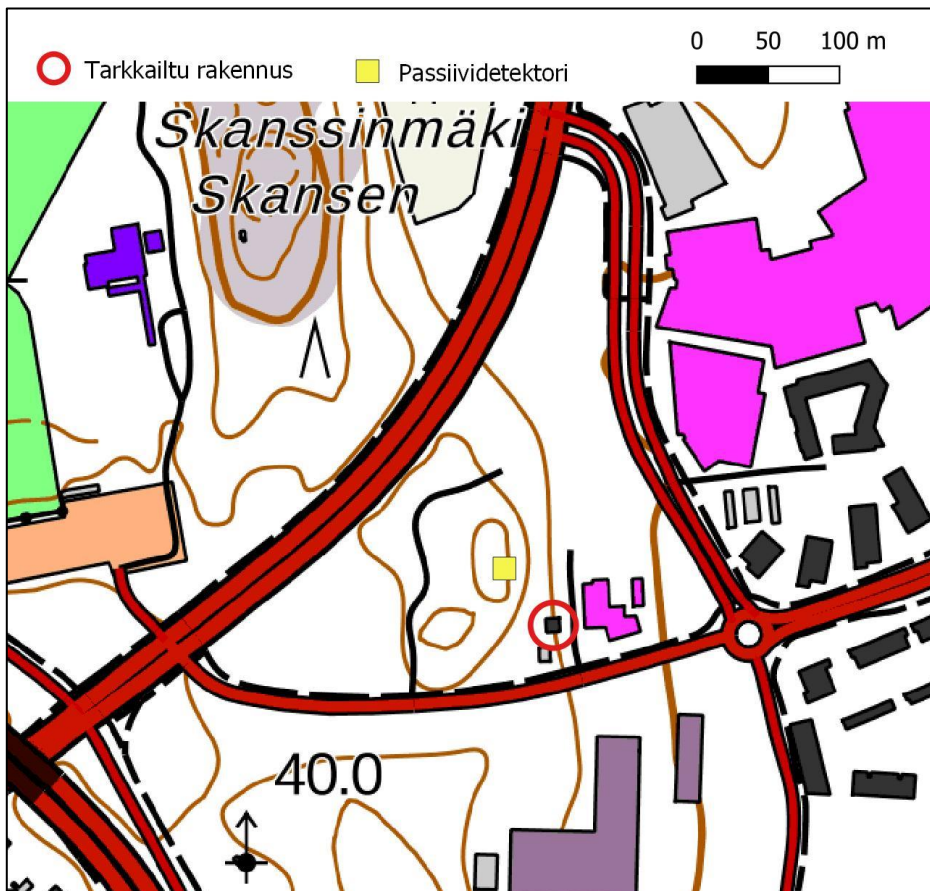
3 Menetelmät

Rakennusten ulkopuolista tarkkailua tehtiin asuinrakennuksen (kuva 2) itäpuolelta kulkevalla tiellä 27.6. klo 1:00 – 2:00 ja 9.7. klo 22:55 – 0:30 havainnoiden rakennuksista mahdollisesti ulos lähteviä tai niihin sisään meneviä lepakoita. Tarkkailussa käytettiin apuna ultraäänidetektoria (Pettersson D240X). Käyntiajankohdat ajoittuvat pohjanlepakoiden lisääntymisaikaan, jolloin emot ja poikaset ovat helpoimmin havaittavissa.

Asuinrakennuksen (kuva 3) sisäpuolista tarkastusta ei tehty, koska kattorakenteisiin ei olisi päässyt sisäkautta näkemään (yläkerta on asuinkäytössä). Lepakoille ainoa mahdollinen oleskelutila on näin ollen katon harjalla oleva hyvin matala tila. Ulkopuolinen tarkkailu on tällaisessa tapauksessa ainoa mahdollinen selvitysmenetelmä. Pihapiirissä olevan autotallin ei arvioitu olevan lepakoille potentiaalinen päiväpiilo, mutta sen tarkkailu tuli suoritettua asuinrakennuksen tarkkailun ohessa.

Passiiviseurantaa tehtiin pihapiirin takana olevalla mäellä (kuva 2) sen selvittämiseksi, onko Skanssin kolmion alueella ylipäänsä enää merkitystä lepakoille alueen ympäristössä tapahtuneiden muutosten jälkeen. Seuranta tehtiin yhden yön ajan elokuussa, jolloin useimmat lepakkolajit liikkuvat laajemmin ja saattavat esiintyä tämän tyyppisillä alueilla. Laitteena käytettiin SongMeter SM2+BAT -passiividetektoria, joka äänitti lepakoiden kaikuluotausääniä koko yön ajan.

Selvityksessä noudatettiin Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen lepakkoselvitysohjetta (2023) ja hyödynnettiin alan tutkimustietoja (mm. De Jong 1994, Haupt ym. 2006, Kosonen 2008 ja Rydell 1989).

Kuva 2. Tarkkailun kohteena olleen asuinrakennuksen ja passiividetektorin sijainnit. Pohjakartta: Maanmittauslaitos 2023.

Kuva 3. Tarkkailun kohteena ollut pihapiiri. Kuva: Ville Vasko.

4 Tulokset

Kummankaan tarkkailukäynnin aikana ei havaittu lainkaan lepakoita rakennusten ympäristössä (kuva 3). Passiiviseurannassa 14.–15.8. havaittiin 25 pohjanlepakon ohilentoa, kaksi viiksisiip-palajin ohilentoa ja yksi korvayökön ohilento.

5 Johtopäätökset ja suositukset

Pihapiirin rakennuksilla ei tämän selvityksen perusteella ole merkitystä lepakoille. Koska lepakoita ei havaittu lainkaan alueella lisääntymisaikaan, voidaan suurella varmuudella todeta, ettei rakennuksissa ole niiden säännöllisesti käyttämää päiväpiiloa.

Skanssin kolmion alueen tutkiminen muuten kuin pihapiirin osalta ei varsinaisesti ollut työn tarkoitus, mutta alueesta saatiin kuitenkin tietoa passiiviseurannan kautta. Passiiviseuranta tehtiin elokuussa sen selvittämiseksi, onko alueella minkäänlaista merkitystä lepakoille lisääntymiskauden ulkopuolella. Havaintomäärä oli vähäinen, eikä alueen voida sanoa olevan merkittävää ruokailualueita, mutta siipojen ja korvayökön esiintyminen alueella (vaikka vain yksittäisinä ohilentäjinä) kertoo kuitenkin lepakoiden edelleen liikkuvan alueen kautta. Kyseiset lajit tarvitsevat pimeitä ja suojaista reittejä toisin kuin pohjanlepakko. Enemmän lepakoita esiintyy todennäköisesti hautausmaan ja Skanssinmäen alueilla, mistä lepakot voivat etenkin loppukaudesta lentää myös Skanssin kolmioon. Alueen tärkein merkitys lepakoille liittyykin todennäköisesti sen toimimiseen siirtymäreittinä hautausmaalta ja Skanssinmäeltä etelään.

6 Lähteet

De Jong, J. 1994. Habitat use, home-range and activity pattern of the northern bat (*Eptesicus nilssonii*) in a hemiboreal coniferous forest. *Mammalia* 58: 535–548.

Haupt, M., Menzler, S., Schmidt, S. 2006. Flexibility of habitat use in *Eptesicus nilssonii*: does the species profit from anthropogenically altered habitats? *Journal of Mammalogy* 87:351–361.

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy 2019: Skanssin kolmion asemakaavan ja asemakaavanmuutoksen luontoselvitys.

Kosonen, E. 2008. Lepakkojen salatut elämät – Pohjanlepakkoyhdyskunnan radiotelemetriatutkimus. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 74.

Rydell, J. 1989. Site fidelity in the northern bat (*Eptesicus nilssonii*) during pregnancy and lactation. *Journal of Mammalogy* 70:614–617.

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry 2023. Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille.

Turun kaupunki 2023. Vireillä olevat asemakaavat. Skanssin kolmio 7250-2017.

<https://www.turku.fi/kaavoitus/skanssin-kolmio-7250-2017>.